Naturen er for alle

STATENS NATUR OPPSYN

TØ

Fri ferdsel gir variert friluftsliv

AR

I Norge har alle rett til å ferdes fritt i skog og mark, på sjø og fjell. Om du bare tar enkle hensyn, er du velkommen til stor frihet, mektige sanseinntrykk eller svette opplevelser.

Retten til fri ferdsel i utmark er en av grunnpilarene i norsk friluftsliv. Denne retten, som også kalles allemannsretten, gir oss rike muligheter til å ferdes i og å oppleve naturen, uavhengig av hvem som eier grunnen.

Spenning eller rekreasjon

Friluftsloven slår fast at utmarksområdene i Norge er åpne for alle, så lenge man ferdes hensynsfullt. I tillegg er mange verdifulle områder spesielt sikret og tilrettelagt for allmennheten. Det gjelder over 1900 friluftsområder som er sikret av staten, og en rekke områder som er sikret av lokale myndigheter.

De fleste offentlige friluftsområdene ligger langs kyst og vassdrag. Skjærgårdtjenesten fører tilsyn med mange av de mest attraktive og tilgjengelige områdene fra Oslofjorden til Hordaland.

Enkelt friluftsliv i uberørt natur

For deg som er interessert i plante- og dyreliv, kan det være ekstra spennende å besøke noen av verneområdene i Norge. De gir et tverrsnitt av norsk natur og er leveområder for mange

TB

plante- og dyrearter. Spesielt er mange av nasjonalparkene perfekte for det enkle friluftslivet. Der vil du ofte være uten annet selskap enn dine egne turkamerater.

Friluftsliv krever hensyn

Naturen er rik, variert – og sårbar. Derfor pålegger Friluftsloven alle som ferdes i naturen å opptre hensynsfullt, slik at miljøet ikke blir skadet og at ferdselen ikke er til skade for eier, bruker eller andre som ferdes ute.

Statens naturoppsyn (SNO) bidrar til å ta vare på norsk natur. Naturoppsyn over hele landet kan gi veiledning og informasjon til alle som vil oppleve naturskattene. Kanskje kan vi også hjelpe deg med å finne noen nye?

Turtips

Carl Erik Kilander, naturoppsyn

«Etterlat alltid en leirplass i minst like god stand som da du kom. Så får du det enda bedre på neste tur!»

Verneområder til opplevelse

Landskapet, luktene, lydene, plantene og dyrelivet i verneområdene er en god gave til våre etterkommere. Det er vi som lever nå, som må sikre denne naturarven.

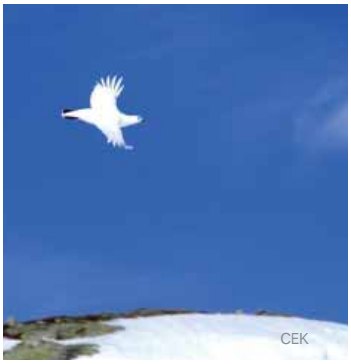

Nærmere 2100 områder på fastlandet i Norge er vernet etter Naturvernloven. De utgjør til sammen over 12 prosent av hele landarealet og skal dekke variasjonen og mangfoldet i norsk natur.

Hvorfor er områdene vernet?
Urørt natur har en egenverdi i seg selv. Desssuten er verneområdene viktige for forskning og undervisning. De gir oss et sammenligningsgrunnlag når vi skal måle virkningene av menneskeskapte endringer i andre deler av norsk natur.

Områdene blir som levende laboratorier for miljøforskning og oppbevaring av verdifullt arvemateriale. Mange av dagens medisiner er basert på stoffer som fins i ville planter. Uten den beskyttelsen som verneområdene gir, kan viktige arter gå tapt. I mange av nasjonalparkene og landskapsvernområdene er hensynet til friluftsliv en del av verneformålet.

Nasjonalparker
Nasjonalparkene består hovedsakelig av høyfjellsområder og fjellskog, og utgjør mer enn halvparten av alt vernet areal i Norge. Nasjonalparker er større urørte, egenartede eller vakre arealer, i hovedsak på statens grunn. Mange av områdene er viktige leveområder for sjeldne dyrearter. I nasjonalparker er landskapet med planter, dyreliv og kulturminner vernet mot utbygging, anlegg, forurensninger og andre inngrep.

Landskapsvernområder
Landskapsvernområder opprettes for å bevare særpreget eller vakkert natur- eller kulturlandskap. I landskapsvernområder må det ikke iverksettes tiltak som kan endre landskapets art eller karakter i vesentlig grad.

Naturreservater
Hensikten med naturreservatene er å verne urørte og spesielle naturtyper av særlig verdi for forskning og undervisning, eller som skiller seg ut ved sin egenart. Flertallet av naturreservatene ligger i lavlandet, med høyest tetthet i kystbeltet, der plante- og dyrelivet er spesielt rikt.

Turtips

Anne Rudsengen, naturoppsyn

«Se etter kildemose! Den vokser ved oppkommer og langs bekker. Finner du den, finner du gjerne friskt og kaldt drikkevann.»

Tegnforklaring

- SNO-kontor
- Fjelltjenestekontor
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde
- Naturreservat

Øvre Pasvik

Øvre Dividal

Froan

Jostedalsbreen

Trollheimen
Dovrefjell – Sunndalsfjella
Geiranger – Herdalen
Jostedalsbreen
Utladalen
Stølsheimen
Nærøyfjorden
Hardangervidda
Folgefonna
Setesdal Vesthei
Ryfylkeheiane
Jærstrendene
Flekkefjord
Listastrendene
Oksøy – Ryvingen

Svellingflaket
Rago
Junkerdal
Røstøyan
Saltfjellet – Svartisen
Børgefjell
Lierne
Blåfjella – Skjækerfjella
Froan
Skarvan og Roltdalen
Forollhogna
Femundsmarka
Gutulia
Dovre
Rondane
Jotunheimen
Ormtjernkampen
Vassfaret og Vidalen

Stabbursdalen
Øvre Pasvik
Lyngsalpan
Øvre Anarjokka
Reisa
Ånderdalen
Øvre Dividal
Møysalen

Saltfjellet – Svartisen

Børgefjell

Jotunheimen

Hardangervidda

Listastrendene

Statskog/Fjelltjenesten
Fjelltjenesten i Nord-Norge er Statskog sitt felt-apparat for naturoppsyn og forvaltningen av statens utmark i Nordland, Troms og Finnmark. Gjennom en samarbeidsavtale opptrer Fjelltjenesten på vegne av SNO i disse områdene samt en rekke verneområder på privat grunn.

Fjellstyrene og bygdeallmenningene
SNO kjøper oppsynstjenester av fjellstyrene og bygdeallmenningene i nasjonalparker i Sør-Norge.

Skjærgårdstjenesten
Skjærgårdstjenesten utfører renovasjon og skjøtsel i skjærgårdsparkene og andre friluftsområder fra svenskegrensen til Bergen (vist med blå farge på kartet). Skjærgårdstjenesten utfører også naturoppsynsoppgaver for SNO, blant annet i sjøfuglreservatene.

Statens naturoppsyn (SNO)

SNO driver tilsyn og er statens felttjeneste i norsk natur. En av våre viktigste oppgaver er å gi veiledning og informasjon til deg som vil oppleve naturen.

CEK

SNO er opprettet på grunnlag av Lov om statlig naturoppsyn fra 1996. SNO sitt formål er å ta vare på nasjonale miljøverdier og forebygge miljøkriminalitet. Det skjer gjennom veiledning, informasjon og kontroll ute i naturen. Tilsyn og skjøtsel i verneområdene, og oppsyn med laks og villrein, er blant oppgavene til SNO. I tillegg har SNO overvåkings- og dokumentasjonsoppgaver knyttet til rovvilt.

Oppsyn over hele landet

Som tilsynsmyndighet er SNO ansvarlig for naturoppsynet i Norge. 40 heltidsansatte naturoppsyn samarbeider med politiet for å hindre at noen bryter natur- og miljølovgivningen. I tillegg samarbeider SNO med en rekke andre etater og organisasjoner som utfører oppsyn. Størstedelen av arbeidet foregår ute i nasjonalparkene, i store og små verneområder, og langs kysten i skjærgårdsparkene.

CEK

Disse driver naturoppsyn i Norge:

- SNO
- Statskog/Fjelltjenesten
- Fjelloppsynet
- Bygdeallmenningene
- Skjærgårdstjenesten
- Friluftsrådene
- Politiet
- Kystvakten
- Private oppsynsordninger

SNO har oppsynsmyndighet for disse lovene:

- Naturvernloven
- Laks- og innlandsfiskeloven
- Viltloven
- Motorferdselloven
- Friluftsloven
- Kulturminneloven
- Forurensningsloven

Turtips

John Erling Skåtan, naturoppsyn

«Ta med kikkerten på tur! Du ser mer og slipper å gå så nær at du forstyrrer fugle- og dyrelivet unødvendig. Det øker naturopplevelsen.»

JT

Naturvett på nett

www.naturoppsyn.no
SNOs egne nettsider med presentasjon av alle lokalkontorene og oppsyn i norsk natur. Her finner du også lenker til våre viktigste samarbeidspartnere.

www.dirnat.no
Nettsidene til Direktoratet for naturforvaltning, som SNO er en del av. Her finner du egne sider for nasjonalparker og nasjonalparksentrene. I tillegg gir Naturbasen kart- og tekstinformasjon om alle verneområdene i Norge.

www.miljo.no
Miljøverndepartementets nettsider, hvor du finner veileder til miljølovverket.

www.miljostatus.no
Oppdatert informasjon fra miljødirektoratene og Miljøverndepartementet om miljøets tilstand og utvikling.

www.inatur.no
Friluftstilbud fra Statskog SF, Norges Fjellstyresamband, Norges Jeger- og Fiskerforbund og Norges Skogeierforbund.

www.friluftslivet.no
Friluftslivets fellesorganisasjon arrangerer Friluftslivets år 2005, med en rekke planlagte aktiviteter.

www.friluftsrad.no
Lokale friluftsråd kan gi tips om aktiviteter og turforslag.

CEK

Statens naturoppsyn (SNO)
Tungasletta 2
7485 Trondheim

Tlf: 73 58 05 00
Faks: 73 58 05 01
E-post: postmottak@dirnat.no
Internett: www.naturoppsyn.no

Publikasjonsnr. TE 1112

Fotografene:
Carl Erik Kilander (CEK)
Thor Østbye (TØ)
Jon Erling Skåtan (JES)
Anne Rudsengen (AR)
Thorbjørn Berglund (TB)
Knut Nylend (KN)
Jim Torvås Kristensen (JTK)
Georg Bangjord (GB)
Claus Grimstad (CG)
Jan Thomassen (JT)
Berit Broen (BB)
Kari Fagerstrand (KF)
Hanne Etnestad (HE)

Friluftslivets År 2005

friluftsliv for alle – hver dag

JES

Design Gazette AS